

ЈАВНО ПРЕТПРИЈАТИЕ СТРЕЖЕВО- БИТОЛА

Ревизорски Извештај

Изградба на фотоволтаична централа при ЈП Стрежево Битола

Издвоен дел од ревизијата на работењето на секторот за производство и продажба на електрична енергија, електроника и автоматика

Битола

Октомври 2024 год.

Содржина на извештајот

I Детален извештај

I.1. Вовед

I.2. Опфат на ревизија

I.3. Цел на ревизија

II Наоди и препораки

III Извршно резиме

IV Прилози

I.1. Вовед

Ревизијата е извршена како дел од годишниот план за внатрешна ревизија на ЈП Стрежево Битола за 2024 год.

Внатрешната ревизија претставува независна објективна активност за проверување на информациите, потврдување на нивната точност и давање совети со цел да придонесе во подобрувањето на работењето на субјектите.

Тоа им помага на субјектите да ги исполнат своите цели, применувајќи планиран, строго определен пристап на проценка и подобрување на успешноста во процесите на управување со ризикот, контролата и раководењето.

Внатрешната ревизија кај субјектите ја вршат лица внатрешни ревизори, согласно меѓународни стандарди за професионално извршување на внатрешна ревизија кое ги пропишува Министерството за финансии.

Основни задачи на внатрешната ревизија се:

- Оценување значајни фактори на ризик и давање насоки за намалување на овие фактори
- Врз основа на анализи да се утврди и оцени економичноста, ефикасноста и ефективноста во работењето на системите за финансиско утврдување и контрола и да се дадат препораки за подобрување на работата на субјектот.
- Утврдување и оценување на усогласеноста на работењето со законите, подзаконските и интерни акти.
- Следење на спроведувањето на превземените мерки од раководителот на субјектот врз основа на ревизорскиот извештај.

Ревизијата се спроведува согласно принципите на законитост, независност, непристрасност, доверливост и професионалност.

I.2. Опфат на ревизијата

Ревизијата опфаќа испитување на работата на докази и давање општа оценка за услогласеност на превземените активности со законската регулатива, како и оцена на сигурноста на интерните контроли со кои се обезбедува спречување или окривање на грешки во работењето. Ревизијата е планирана како редовна ревизија во Годишниот план за 2024 година.

Ревизијата е извршена во согласност со меѓународните стандарди за професионално известување на внатрешна ревизија кои се воспоставени во нашата држава. Со цел да биде сеопфатна ревизијата разгледувани се следните процеси:

- Сметководствената евиденција со компаративни анализи за повеќе години
- Теренски активности
- Вршење интервјуа со одговорните и компетентни лица во овој сектор.

Ревизијата е извршена во период од 02.09.2024 год. до 11.10.2024 год. и извештајот се подготвува и доставува согласно Законот за Јавна внатрешна финансиска контрола.

I.3 Цел на ревизијата

- Да се добие уверување дека при работењето е запазена законската регулатива
- Да се добие уверување дека сметководственото евидентирање е навремено, ажурно и дава реална слика на состојбите
- Да се добие уверување дека е воспоставен систем на интерни контроли
- Да се добие уверување дека ресурсите се користат економично, ефикасно и ефективно.

II. Наоди и препораки

Од извршените консултации и соодветните анализи констатирана е следната ситуација:

Секторот што се разгледува се состои од две одделенија:

Одделение за електроенергетика, производство и продажба на електрична енергија од ХЕЦ и одделение за деловно технички апликации, електроника и далечинско управување. Во првото одделение работни цели се:

- Се грижи за функционирањето и одржувањето на целокупната електронска информатичко-телекомуникациона и електроенергетска опрема, а посебно: мерни и регулациони елементи, опрема за далечински пренос на податоци и далечинско управување, опрема за сигурносно напојување, информатика и телекомуникациона опрема, електроенергетска опрема и посебно функционирањето на системот за Динамичка регулација

- надзор и одржување на исправноста на целиот систем за катодна заштита на цевководите

- изготвување дневни, неделни и месечни пријавувања до Операторот на пазарот на електрична енергија за производството на електрична енергија од сите ХЕЦ кои се во склоп на хидросистемот.

- надзор и одржување на исправноста на електроенергетските постројки за: 0,4 kv, 10kv и 35 kv на напонско ниво.

- Изработка на планови за работа на ХЕЦ, планови за набавка на електроматеријали, сервиси и ремонти

- Ја прати работата на ХЕЦ и остранива пријавени дефекти.

Во ЈП Стрежево работат 5 ХЕЦ и тоа: ХЕЦ Стрежево, ХЕЦ Филтерница, ХЕЦ Довлецик, ХЕЦ Биолошки минимум и ХЕЦ Експлоатационен минимум. Досегашната работа укажува на тоа дека тие претставуваат повеќекратно исплатлива инвестиција на ЈП Стрежево Битола и треба максимално да се одржуваат да бидат во добра кондиција.

Во второто одделение работни цели се:

- Со системот за управување на водата по главниот доведен канал (динамичката регулација) што се реализира од компјутерскиот центар во Битола, е овозможено непречено (по количина и време) снабдување на потрошувачите со вода и елиминирање на загубите на вода по каналот. Трансферот на податоците, помеѓу центарот и објектите на каналот (12 регулациони и 5 странични сигурносни празнења) се реализира со радио врска, преку постоечки репетитор "Паралово". Аквизицијата на податоците се врши со компјутерски базираниот SCADA систем.
- На ХЕЦ "Стрежево" е вграден телеинформационен систем АТЛАС (производство Институт "Михајло Пупин" - Белград), ист како во системот за Динамичка регулација, којшто ја врши функцијата на аквизиција на мерења и управување. На ист начин се врши надзор и управување на ХЕЦ "Биолошки минимум" (производство "Турбоинститут" - Љубљана). За ХЕЦ "Експлоатационен минимум" е набавен и пуштен во работа комуникационен модул за пренос на информации преку Интернет АВВ, тип СМ 577. Локалното управување на тие две ХЕЦ е реализирано со SIMATIC-SIEMENS контролери, со вградени комуникациони модули CP 340 (протокол 3964(R)).
- На главниот канал има инсталирано електронска опрема за динамичка регулација, заснована на телеинформационен систем АТЛАС (производство Институт "Михајло Пупин" - Белград). Со инсталираната опрема се обезбедува снабдување на доволни количини на вода на потрошувачите.
- Системот за динамична регулација иако стар, сепак е во функција и истиот е опслужуван од страна на главни диспечери во компјутерскиот центар за динамичка регулација (5 вработени, кои работат наизменично во смени), и раководител, а сервисирањето го обавува службата за електроника (2 електротехничари и еден инженер). Поправката на неисправните телеинформациони системи (АТЛАС ССТ) се врши во претпријатието, а тие што не можат да се поправат се испраќаат еднаш во три години кај производителот Институт "Михајло Пупин" во Белград.

- вршење на хардверско и софтверско одржување на компјутерската опрема
- одржување и проширување на компјутерската мрежа
- одржување и унапредување на софтверските програми кои се користат на наплата на искористена и обезбедена вода за корисниците на вода за наводнување
- одржување и унапредување на софтверскиот програм кој се користи за плата на вработените во претпријатието
- изработување апликативни компјутерски програми за дејностите кои ги врши претпријатието
- одржување и унапредувањена интернет страницата на претпријатието
- редовна контрола на работата на уредите, одржување и замена на потрошните материјали
- парцијално обновување на компјутерската опрема
- парцијално обновување на интернет мрежата
- одржување, сервисирање и обновување на мобилната телефонија
- одржување, сервисирање и обновување на фиксната телефонија
- одржување, сервисирање и обновување на видео надзор
- одржување, сервисирање и обновување на опремата за безжично поврзување на објектите на системот за наводнување
- одржување, сервисирање и обновување на системот на контрола на работното време

Освен некои ситни забелешки, како што е побарувањето за екипираност на персоналот, ревизијата оценува дека работата во секторот е на високо професионално ниво и сите работни задачи се извршуваат благовремено и квалитетно.

Дијаметрално различна е ситуацијата со најновата инвестиција на ЈП Стрежево, односно изградбата на фотоволтаичната централа на кој и посветуваме посебен дел.

Фотоволтаична централа Стрежево

Иако уште во самиот почеток имаме разногласие во идеите дали ЈП Стрежево како врвен приоритет треба да инвестира во реконструкција на виталните објекти ккао што е Главен доводен канал, Собирен канал, ДЦМ, сепак се донесе одлука да се гради фотоволтаична централа, одлука која е прашање дали е оправдано или позади тоа се кријат мотиви кои не се во никој случај ниту економски оправдани, ниту стратегиски за развој на ЈП Стрежево Битола. Самата изградба на централата ја следат контроверзикои никогаш досега не биле во историјата на постоењето на ЈП Стрежево, се внесе вознемиреност, нервози, недоразбирања, конфликт на сите вработени во ЈП Стрежево кои беа вклучени во овој процес. Анализата на постојаната документација, разговорите и консултациите што беа водени со компетентните лица вклучени во овој процес донесоа на површина неколку точки кои се апсолутно неприфатливи за внатрешната ревизија. Во понатамошниот текст ќе наведеме некои од нив кои се надеваме дека понатаму ќе ги преземат соодветни служби и органи се со цел да се дојде до вистината, да се најде одговорност за сите штетни дејствија и кршење на позитивните законски норми.

Согласно договорот ЈП Стрежево Битола и Квазар Скопје склучен на ден 17.03.2023 год. бр. 05-145/3 во член 14 каде пишува дека изведувачот треба да почне со работа најкасно седум дена од воведувањето во работа, утврдено е дека записникот за воведување во работа е извршен на ден 29.03.2023 год. бр. 05-145/7 а работата почнала скоро 2 месеци покасно. Нарачувачот ЈП Стрежево не презема ништо во врска со ова.

Согласно договорот ЈП Стрежево Битола и Квазар Скопје 05-145/3 во член 37 изведувачот треба да достави Динамичен план во прилог на договорот. Таков план не е доставен.

Рокот за завршување на работата по договорот е повеќе пати пролонгиран. Направени се 4 анекси за продолжување на договорот. Првиот анекс е направен во консултации со менаџерскиот тим за кој има и нивни потписи додека другите анекси, нивната оправданост или неоправданост ја презема лицето Методија Граматковски, тогашен директор и ги прави надвор од секоја логика и правила. Пример, изведувачот

пријавува виша сила, нема соодветен записник потпишан од внатрешниот надзор, контрола дали тоа е реално, дали се работи засилено на негово отклонување или се купува време. Разговорите со внатрешните лица од надзорот укажуваат на серија од аномалии и пропусти. Индикативно е и случајот со анекс бр. 3 заведен 18.01.2024 год., под бр. 03-181/4 кој во член 2 се наведува работата да се изврши најдоцна 31.01.2024 год. а по извесно време не само што работата не е извршена туку на 15.03.2024 год. со нов анекс 05-48/19 времето се продолжува и краен рок на градење да биди 15.04.2024 год. Не е јасно што се случува во тој вакум, непокриен период од 31.01 до 15.03.2024. и зошто е направен овој анекс.

На ден 16.03.2023 год. во прилог на договорот за изградба на централата со Квазар Скопје кај Комерцијална банка Скопје направена е банкарска гаранција бр. 2834360 на износ од 3.056.000,00 ден. со кој корисникот ЈП Стрежево Битола се здобива со можност ако изведувачот ненавремено или некавалитетно ги извршува своите обврски да ја наплати оваа гаранција како надомест на штета. Оваа гаранција имаше рок на важност до 04.04.2024 и иако имаше многу повеќе од една причина за наплата на оваа гаранција на лично инсистирање на тогашниот директор тој не ја наплати оваа гаранција. Сектор комерција на два пати има сигнализирало официјално 08-153/1 од 20.02.2024 и 08-239/1 од 01.04.2024 год. Самоволието на тогашниот директор не престануваше туку се одеше чекор понатаму со издавање на анекс бр. 1 кон Гаранцијата бр. 2834360 на 01.04. 2024 год. со која рокот на гаранцијата се продолжи до 15.04.2024 год. Овие несфатливи, нетранспарентни потези беа присутни во целиот овој процес така да се доби перцепција сето ова е само соло изведба без јасна престава што е идејата на авторот, кои се целите а посено начинот на извршување на сите работи, каде не се водеше сметка за укажувањето од лицата компетентни за ова, никакви консултации, кршење на упатството за работа со финансиски документи, вршење притисоци, создавање на лоша клима по секоја цена да се заврши централата.

Карактеристичен е случајот со првата фактура доставена од Квазар Скопје со број 05-02/221/2023 на износ од 7.767.008,00 ден. Фактурата е стигната 10.07.2023 во ЈП Стрежево Битола, заведено под број 05/849 и истиот ден платена речиси комплет

7.000.000,00 ден. На фактурата стои работата е извршена, потпишан инженер Павле Кондински на ден 12.12.2023 год. Напрашањето зошто по 5 месеци е потпишана фактурата и дали тоа значи дека работата е извршена по член 25 од договорот, 30% од изведување на подготвителните активности, одговорено е потписот важел за ситуација на терен констатирано на 12.12.2023 год. На истата фактура стои ликвидирано на 23.02.2024 год., 7 месеци по пристигнувањето. Во интервјуто со Методија Граматковски, тогашен директор на прашањето зошто оваа фактура полна со пропусти ја платил авансно, безобразно е одговорено дека тој е “директор”, ќе прави што сака на негова одговорност, по негова проценка и нема од никој да бара потписи. Следните фактури од Квазар Скопје бр. 05-02/034/2024 год. заведено кај нас и 05/459 од 09.02.2024 год. и фактура бр. 05-02/095/224 год. заведена кај нас 25.04.2024 год. 05/759 се третирали слично како првата фактура со бројни пропусти, притисоци и молења да се стави потпис.

Кога сме кај фактурите апсурдот не завршува тука, приказната продолжува со издавање на две наши фактури со број 02-000011 на износ од 1.294.501,00ден., од 10.05.2024 год. и фактура број 02-000012 на износ од 837.418,00 од 27.05.2024 год., во кои ЈП Стрежево бара надомест на штета по основ задоцнување на исполнување на договорот и надомест на штета по основ очекувано производство од фотоволтаичната централа. Првата фактура за разлика од утврдениот ред, ја составуваат во комерција, проверена од раководителот на комерција, сето тоа се заобиколува и во својство на фактурист се јавува потпис на Методија Граматковски. Ова нон сенс работење резултира со отпочнување на судски спор во кој се бараат веќе затезни камати.

Голема контрадикторност и конфузија создава записникот за примопредавање на објектот кој е направен и потпишан од двете договорни страни ЈП Стрежево Битола и Квазар Скопје на ден 29.05.2024 год. заведен под број 05-48/40. Иако во договорот во член 62 а посебно во член 67 каде точно е наведено што треба да содржи записникот, дека сите забелешки во поглед на рокови, квалитет треба да во писмена форма да бидат доставени, евидентирани, а тоа во записникот го нема. Записникот се потпишува на 29.05.2024 год., без приговори а на 10.05.2024 и 27.05.2024 год., ЈП Стрежево прави фактура за надомест на штета.

На ден 01.04.2024 год. заведено под број 08/239/1 дадено е известување до директорот од Сектор за комерцијално работење каде е наведено цитирам: „ После обемна контрола констатирано се низа грешки на градежната книга, а градежниот дневник не е доставен. На 13.02.2024 год., доставен е градежен дневник со задоцнување од 20.09.2023 дека се почнало со активности, големо временско несовпаѓање на документацијата со фактурата. Непотпишани временски ситуации, градежни книги и градежни дневници од страна на нарачателот.

Извршена е промена на бараните денови од централата, за кои имаме укажување дека иако има мислење од Надзорот дека се адекватни, се крши член 119 од Законот за јавни набавки.

Согласно договорот член 45 изведувачот е должен после завршената работа на градилиштето шутот и ѓубрето да го расчисти, информациите кажуваат дека тоа не е направено.

IIПрепораки

- Целосно расчистување на овој случај прво во рамките на самото претпријатието ЈП Стежево Битола.
- Преземање на правни активности во врска со спорот помеѓу ЈП Стрежево Битола и Квазар Скопје да не се плаќаат дополнителни финансиски средства.
- Пријавување до соодветни служби и органи кои би извршиле подлабинска и стручна истрага.

III.Резиме

Предмет на оваа внатрешна ревизија беше работењето на секторот за производство и продажба на електрична енергија, електроника и автоматика. Беа направени консултации и интервјуа со компетентните лица во овој сектор како и теренски активности. Како што и претходно наведовме во секторот професионално и квалитетно се извршуваат сите работни задачи а слаба точка е изградбата на фотоволтаичната централа.

Во досегашното искуство на работење на внатрешната ревизија не сме виделе ваков случај да во еден предмет имаме толку голем број на неправилности, нелегални работи, кршење на бројни правила и законитости за кои во најголем број случаи е одговорно само едно лице.

Инсистираме на спроведување на препораките и бараме одговорност за оваа невидена пародија со ресурси и средства од државата.

Советник - внатрешен ревизор

м-р дипломиран економист

Пеце Богдановски

IV Прилози